

Restaureringar på senare tid

År 1980 restaurerades kyrkan av Rydings Måleri AB Vänersborg. Kyrkorummets väggar målades i en gulgrå diskret färgton. Den välvda manteln, som bär upp innertaket, målades i svagt antikrosa och bänkar och altarring i passande nyanser. Nummertavlor, lister och emblem fick bladguld. Sakristian och kyrkans ytterväggar fick ett nytt fräscht utseende. Några år tidigare hade kyrkan fått koppartak, som möjliggjorts genom en församlingsbos donation.

Nästa restaurering gjordes 2008. Denna gång handlade det framför allt om att öka tillgängligheten genom att vägen mellan parkeringsplats och kyrka gjordes handikappvänlig. Värmesystem byttes ut och bergvärme installerades för att spara energi. All gammal elinstallation ersattes med ny och fönstren renoverades och målades.

Längst bak i kyrkan gjordes en handikappvänlig toalett och ett pentry. Såväl ut- som invändigt skedde en allmän uppfräschning.

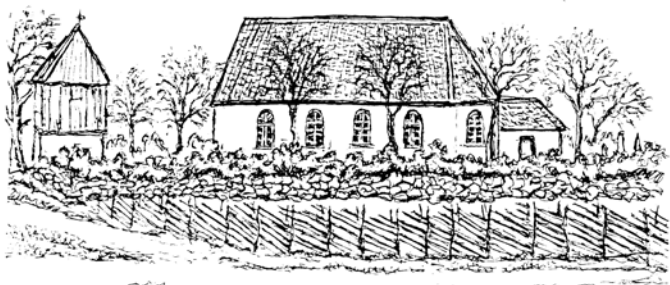

Norra Björke kyrka

Välkommen till Norra Björke kyrka!

Här följer en kort orientering om kyrkans historia:

Vissa gör gällande att det funnits en kyrka på platsen redan under 1100-talet. Enligt gamla arkivhandlingar från senare medeltiden fanns en kyrka i Norra Björke vid början av 1400-talet. Hur mycket av denna byggnad som finns kvar i våra dagar är ovisst. Men vissa iakttagelser man gjort vid om- och tillbyggnader visar att stora delar av grund och murverk ingår i Norra Björke kyrka av idag.

Alvar Holmgren

I ett inventarium från 1583 över kyrkor i Skara stift omnämns kyrkan i Björke ”såsom varande i gott skick och med såväl murbruk som taktäckning väl bibehållna.” Kyrkan genomgick stora reparationer 1665 och 1690. År 1748 framfördes av kyrkobesökarna klagomål över att kyrkan var alldeles för trång och mörk. Detta resulterade i att arbetet sattes igång med att både reparera och bygga om. År 1754 hade kyrkorummet breddats och östra delen utvidgats och förändrats, murbruket förstärktes och större fönster tagits upp. Kyrkan hade fått den storlek den har idag.

Kyrkklockor

Om kyrkan hade några klockor på medeltiden vet man inte. På 1600-talet fanns en klockstapel som 1695 blev nedriven och ersatt med en ny i samband med renovering av kyrkan och vapenhuset. 1817 rev man klockstapeln och ersatte den med en port i kyrkomuren, som invigdes 1818. Den fick tjänstgöra som både klockstapel och kyrkport och anses än idag som unik. I portens ”klockrum” hänger tre klockor.

Processionskors

Ett processionskors med fot köptes in 1987. Korset är tillverkat av trä och har en vackert snidad Kristusbild målad i diskret färg.

År 2013 inköptes ett processionskors med två ljus av församlingen.

Bårtäcke

Bårtäcket skänktes 2010 av Norra Björke kyrkliga syförening och har tillverkats av Liturgisk Utrustning i Hökerum. Bårtäcket är av vitt ylle med en broderad bård.

Julkrubba

Julkrubban är en gåva till minne av Lydia och Josua Welén och inköpt i Oberammergau 1980. Gruppen består av krubba samt elva skulpterade träfigurer, ett förnämligt prov på bayerskt konsthantverk.

Textilier

I Norra Björke kyrka finns gott om textilier. Antependium, predikstolskläden och kalkkläden finns i de olika liturgiska färgerna.

Bland textilierna kan nämnas fyra mässkrudar, varav två av äldre datum. Den vita från tidigt 1900-tal skänkt Maria och Karolina Bengtsson och den gröna från 1967. Från Agda Österbergs ateljé ”Tre Bäcker” i Varnhem köptes 1977 en violett mässhake och 1981 en röd.

Kollekthåvar

Tre kollekthåvar finns i kyrkan. Två av dem, en i röd sammet och en i svart med guldstickningar renoverades år 1975.

Offerkista

Offerkista, troligen från 1600-talet. Den är ett enkelt snickarhantverk med hemsmidda järnbeslag och gångjärn och används vid offergång t.ex. vid insamling till Svenska kyrkans internationella arbete.

En av dessa är ovanligt liten och används inte längre för ringning. Enligt gamla protokoll skulle klockan ha inköpts år 1635 för ”en summa av 30 daler kopparmynt, plus en del ytterligare tillskjutna medel bl.a. av Lennart Torstensson med en och Göran Kafle på Nygård med 2 tunnor råg, Olof Silfverlood 5 rikstaler specie samt utöver detta några smärre penningbelopp från församlingsbor”.

1784 inköptes från Nils Billstens klockgjuteri i Skara ännu en klocka. Denna har tre bilder gjutna i relief: David med harpa, Lukas med ett oxhuvud samt Johannes med en örn vid sina fötter, en kalk i högra och en bok i vänstra handen. På klockan finns följande inskription:

”Till KYRKOÅNG. Till BÖN och SÅNG. JAG oftast skall påminna. JAG tecknar DÖD. Och VÅDELDS NÖD. Sök DU att RÄDDNING vinna.”

Den tredje klockan den s.k. storklockan är en gåva av Norra Björke församling från syskonen Byrlund i Östbjörke. Klockan, som väger 500 kg, är gjuten på Bergholtz klockgjuteri i Stockholm år 1939.

År 1762 ansåg man att vapenhuset var i så dåligt skick att ”det ända från grunden måste nyuppföras”. Arbetet verkställdes under uppsikt av korpral Christoffer Lindqvist, som fick 26 daler i ersättning.

År 1787 reparerades kyrktaket och 1791 fick Per Olsson i Skiljevedet i uppdrag att lägga stengolv i kyrkan mot en ersättning av 12 riksdaler banko om dagen.

År 1903 byggdes två små torn på taket, en s.k. takryttare över västra gaveln samt ett kupolliknande torn över sakristian.

Inne i kyrkan gjordes en omfattande restaurering 1935 under kyrkoherde Adolf Kloos ledning. Man satte in nya bänkar, fyra lampkronor sattes upp och en tidigare till församlingen donerad kristallkrona fick en grundlig översyn innan den hängdes upp i taket framme i koret.

Inventarier

Kyrkans nattvardkalk med patén är densamma som år 1642 gavs som gåva till Björke församling av Olof Silverlood. Enligt sockenmännens beslut 1705 ansågs kalken alltför smal, varför förslag kom att smälta samman den med en mindre kalk. Detta gjordes 1744, då silversmeden Trulls Möller fick detta uppdrag. Från 1642 är också paténa.

Vinkannen är av betydligt yngre datum. Den skänktes av makarna Kerstin och Karl Lundberg Öst Björke 1911. Oblatasken är från 1924 och skänkt av ”Yngre syföreningen”.

Altaruppsatsen

År 1772 beslöt sockenmännen i Norra Björke att en ny altartavla skulle inköpas istället för den gamla, som blivit utdömd samma år. Beslutet ledde till att snickaren Lars Ryberg fick i uppdrag, att mot en ersättning av 200 daler, göra en ny. År 1776 fick målarmästare Th. G. Nubbe i Göteborg i uppdrag att förgylla tavlans listverk och kolonner och att mitt i tavlan måla "Nattvarden, Kristus på Golgata och Uppståndelsen."

Över tavlan står två små änglar på var sin sida. På ovansidan i mitten av tavlan ligger ett guldlamm.

Nubbes ersättning var 270 daler silvermynt, fria resor fram och tillbaka från Göteborg samt "en kaka bröd med sovel och en kanna mjölk från varje matlag".

Bartel

På norra långväggen, till vänster om predikstolen hänger en medeltida träfigur, av ortsbefolkningen kallad "Bartel".

Den föreställer aposteln Bartolomeus och anses vara ett sengotiskt arbete från 1400-talet. Traditionen berättar att Bartolomeus efter Jesu död blev missionär i Armenien, där han blev dödad sedan han blivit flådd levande. I den bildande konsten framställs han ofta med den avflådda huden i sin ena hand och med en bok eller kniv i den andra.

Bartolomeus-skulpturen här i kyrkan framställs med fotlång klädedräkt som troligen varit röd av färgfragmenten att döma. I hans vänstra hand bär han en bok medan skulpturens högra hand saknas.

Jesus kallar sina första lärjungar

På södra långväggen hänger en tavla som inköptes 1941.

Den är ett beställningsarbete målat av dåvarande professorn vid konstakademien i Stockholm, Olle Hjortzberg. Den föreställer "Jesus kallar sina första lärjungar". Tavlan omges av en ornamenterad ram, som anses vara delar av den gamla altartavlan från 1600-talet. Denna altartavla utdömdes 1772 och återfanns i kyrkans gamla bårhus vid restaureringen 1935.

Läktare med läktarbarriär

På läktarbröstet finns elva figurmålningar, som var och en symboliserar olika mänskliga dygder. Från vänster till höger kan man läsa:
”Vaksamhet - tålmod - trofasthet - arbetsamhet - enighet - gudsfruktan - måttlighet - rättfärdighet - kärleken - hoppet - tron.”
Målningarna gjordes av Nils Åvall år 1792 då ”Magister Hellstenius var kyrkoherde och Nicolaus Nicenius komminister i Västra Tunhems pastorat”.

Orgeln

Kyrkoorgeln är byggd 1967 av orgelbyggare Johansson, Liared. Den har tio stämmor och två manualer. Invigningen skedde 13 oktober 1967 av den då nära 90-årige prostén Adolf Kloo. Den gamla orgeln var byggd 1885 av Herngren i Lidköping och hade åtta stämmor.

Framme till höger i koret hänger en förgylld basunängel. En gåva av Olof Svensson Winberg i Göteborg omkring 1740.

Dopfunten

Kyrkans äldsta inventarium är dopfunten. Den är tillverkad av täljsten östfoldtyp. På foten syns runor med skriften ”Ave Maria”

Predikstolen

Predikstolen som är från 1600-talet har sex sidofält med dubbla rader speglar utförda i plattrelief. Den är målad i en gråaktig färgton med antydning åt grönt och rött.

Ovanför krönet står ett 4-delat timglas, inköpt av församlingen 1746 för 10 daler.